

Samrådsyttrande ÖP2050

	Innehållsförteckning	
		
		
	Huvudpunkter i korthet	1
	Förord	2
	Inledning	6
	En grön tråd	8
	Friluftsliv	10
	Karlstads utveckling	20
	Landsbygdens utveckling	26

HUVUDPUNKTER I KORTHET

Allmänt

1. Vi vill se en tydligare grön tråd där hänsyn om miljö och fokus på hållbarhet som regel ska väga tyngre vid konflikt med exploateringsintressen
2. Vi vill se ett tydligare fokus på omsorgsfull arkitektonisk gestaltning av gaturum, ökad stadsgrönska samt på definition av tydliga huvud- och bistråk
3. Vi vill se ett tydligare fokus på att öka Karlstad centralorts attraktivitet genom förlägga nytillkommande bebyggelse i närhet till miljöer som präglas av det som utgör Karlstads styrka – nämligen vatten, parker, natur och friluftsliv

Var och hur ska Karlstad stad växa?

1. Karlstad Sjöstad. Stärk Karlstads attraktivitet och koppling till Vänern och Klarälven genom att omvandla Örsholmens industriområde och skapa en ny, multifunktionell, attraktiv, modern och hållbar stadsdel.
2. Sundsta stadspark. Utvidga stadskärnan mot Sundsta och Norrstrand. Skapa en levande, modern stadspark av grönytorna runt Sundstatjärn och tillåt de omgivande miljöerna på Sundsta och Norrstrand att växa på höjden.
3. Tullholmen. Bygg tätt, högt, vackert, grönt och stadsmässigt i ett av Karlstad citys allra mest attraktiva lägen för centrumutveckling.

Satsa på friluftsliv

1. **Skutberget** – Sveriges bästa motionsspårsanläggning. Värna och utveckla Skutbergets friluftsområde. Och ta sikte mot att genom en bred och långsiktig kommunal satsning inom friluftssektorn profilera Karlstad som en av Sveriges främsta friluftskommuner, till gagn såväl för boende som för besöksnäringen.

Tänk om kring planerade industri- och handelsområden

1. Låt det planerade industriområdet på **Bråtebäcken** primärt förbli ett naturområde för motion och rekreation för de boende i närområdet.
2. Skrinlägg planen på ett utökat externhandelsområde på **Månsberget** för att värna den biologiska mångfalden och centrumhandels utveckling.
3. Tänk om kring **Eriksberg** och använd marken i huvudsak till naturnära bostadsbebyggelse som drar nytta av närheten till Skutberget och Vänern.

Förord

En lördagsmorgonsbetraktelse – i otakt med världen

Minusgrader och frost. En sol som just träffar trädtopparna. Ja, det är en vacker morgon som möter mig denna lördag i mitten av oktober.

Häromdagen hittade jag ett ställe invid en vackert slingrande bäck där det växte mer trattkantareller än jag någonsin sett förut. Dem ska jag plocka idag.

Jag borde vara glad och det är jag förstås. Men bara med halva hjärtat om man nu kan uttrycka sig på det viset.

Den senaste veckan har jag nämligen inte bara hittat svamp. Jag har också upptäckt två nya stora kalhyggen, där det ena gränsar till det på bilden och skapar en enormt stor öde yta.

Att skogen främst ses som ett råvarulager blir alltmer påtagligt.

Det är, som sagt, en vacker morgon och småfåglarna äter sig mätta på solrosfröna jag lagt ut. Talgoxarna blir fler för varje år och den senaste tiden har jag nästan varje dag mött rådjur på grusvägen.

Utan att ha gjort någon vetenskaplig undersökning, tänker jag att både den ökade mängden talgoxar och alla rådjur jag sett, beror på att de trängs bort från sina naturliga områden, när skogen försvinner i snabb takt.

Samtidigt som temperaturen sjunker i vårt land stiger elpriserna och det talas redan om brist på denna avgudade energikälla, trots att vi knappt ens börjat den omställning där allt ska drivas med just el.

De som istället - dit räknar jag mig själv - vill ha minskad konsumtion, kollektiva transporter i större utsträckning och andra värderingar som styr än de ekonomiska, tas för orealistiska drömmare.

Det är sorgligt.

Som om ännu mer tillväxt i vårt land skulle vara ett alternativ när vi redan konsumerar fyra gånger mer än vad vår planet klarar av om alla människor på jorden gjorde likadant.

Allt medan solen klättrar högre upp på himlen, upplever jag hur känslan i mig blir allt starkare.

Jag är i otakt med världen och det är ingenting jag kan ignorera utan är tvungen att leva med.

Stearinljusen i fönstret brinner vackert och jag håller upp det sista kaffet ur termos.

Jag kommer att tänka på John Lennon och Yoko Ono och hur de gjorde mig uppmärksam på det vansinniga i att människor blev mer upprörda över att se två nakna kroppar än de avskryvda brutaliteterna från kriget i Vietnam.

Där är vi nu.

Vi lever i ett samhälle där människan inte längre kan skilja på rimligt och orimligt.

Höjda bensinpriser är värre än förstörda skogar. Att vi skulle kunna minska våra kostnader genom att köra mindre verkar inte vara något alternativ, lika lite som att det går att minska kostnaden för el genom att, till exempel, sänka temperaturen ett par grader i hemmet och ta på den där tröjan vi ändå aldrig använder.

Att kunna gå naken inomhus när det är minusgrader ute är inte någon mänsklig rättighet.

Det är en vacker lördagsmorgon och det är tid för frukost. Jag äter den ute och kylan gör att jag känner mig delaktig i den skog, den natur och den värld som det moderna sättet att se på utveckling, kräver av oss att blunda för och stänga ute.

STEFAN STRÖMBERG, FÖRFATTARE OCH JOURNALIST

Från Karlstadpartiets sida skulle vi vilja se **en tydligare grön tråd i ÖP2050**. Där miljöhänsyn i högre grad får bli ett både genomgående och övergripande huvudtema och där omsorg om och fokus på miljövärden och långsiktigt hållbara lösningar uttryckligen så långt det någonsin är möjligt prioriteras vid konflikt med andra intressen, som t ex exploateringsintressen.

Inledning

ÖP2050 – en vision om en hållbar framtid?

Med en översiktsplan ska man försöka att utifrån den kunskap man har om historien, nutiden och framtidens utmaningar peka ut en klok och ansvarsfull riktning för kommunens framtida utveckling. Det handlar om att väga samman massor av kunskapsunderlag och massor av åsikter från olika intressenter. Inte sällan med vitt skilda intressen och åsikter om saken.

Det är ett uppdrag som kräver stor kunskap. Och stor eftertanke. I de tider vi nu lever – med en global klimatkris, orsakad av vårt sätt att förhålla oss till planetens resurser och ekosystem, som hotar vår – och alla andra våra medvarelser – existens här på jorden – kanske större eftertanke är någonsin tidigare. Det är en monumental utmaning som saknar motstycke i mänsklighetens historia som vi står inför. Och den kommer att kräva att vi ifrågasätter, tänker om och tänker nytt i en rad avseenden när det gäller vårt sätt att leva våra liv.

Insikten om problemets omfattning finns nog hos de flesta av oss i dessa dagar. Vi förstår situationen vi försatt oss i. Och vi inser att vi måste hitta ett nytt sätt att leva som i mycket högre grad handlar om att leva i samklang med vår planets ekologiska balans och dess ekosystem.

Ändå ser vi ännu få, om ens några, tecken på omvälvande förändringar. En övergång till el istället för kol och olja verkar vara den största förändringen. Bilbranschen gläds åt att vi nu ska skrota alla våra bensinbilar och att de får en gigantisk möjlighet att sälja nya elbilar. Och våra lokala ekosystem, skogarna, som vi sent omsider börjat inse i allt högre grad egentligen huggits ner och ersatts av gigantiska, monofunktionella granplantager, ska nu exploateras än hårdare. Och bli allt från bostäder till bränsle och kläder.

Redan idag konsumerar vi i Sverige årligen som om det fanns fyra jordklot. Och de klimatmål om maximalt 1,5 graders uppvärmning som vi enats om enligt Parisavtalet känns för varje dag allt mer omöjliga att nå.

Hur i all världen ska vi som individer förhålla oss till de utmaningar vi står inför?

Ur den samtidskontexten, som få i våra ögon så väl satt ord på som författaren och journalisten Stefan Strömberg, vars ord vi lånat till förordet, springer det förslag till översiktsplan – ÖP2050 – som vi nu fått till uppgift att inkomma med synpunkter på.

Redan när dessa rader skrivs har debatten om översiktsplanens innehåll tagit fart i media. Mest har det intialt handlat om medborgare som upplever att deras lokala närmiljöer, ströv- och friluftsområden exploaterats allt för hårdhänt i planen. Från Karlstadpartiet delar vi och ställer oss bakom den kritiken.

Det nu liggande förslaget till översiktsplan andas med sitt tydliga tillväxtfokus och bitvis hårdhänta exploatering i vårt tycke i allt för hög grad business as usual. Och känns stundtals mer som en påminnelse om varför vi hamnat i de problem vi nu befinner oss, än ett förslag till lösning på hur vi ska ta oss ur dem. Visst finns här massor av vackra ord och ambitioner om att värna biologisk mångfald, naturområden, vattennära miljöer och liknande. Men när man studerar kartorna med föreslagna exploateringar känns allt för många av dem som bortblåsta.

Fram träder istället något som i allt för hög grad påminner om rester av planeringsideal och -idéer från gamla planer, hopkokade till något som åtminstone i våra ögon som helhet saknar en tydlig röd – eller kanske snarare grön – tråd. Och som präglas av att både vilja ha kakan. Och samtidigt äta den.

Vi är till för Karlstadsborna. Så står det i kommunens egen strategiska plan. Och det kan tyckas självklart. Ändå framstår det i ÖP2050 – åtminstone i våra ögon – som om man i allt för hög grad brustit just i dialogen med medborgarna.

Och en översiktsplan ska ju inte bara ta hänsyn till dagens kommuninvånare. Utan också till framtidens. Planen ska tillse att vi genom våra val och vårt sätt att leva inte äventyrar eller begränsar framtidens kommuninvånarens möjligheter att kunna leva sina liv med tillgång till levande ekosystem, natur, skogar och rent vatten.

I det avseendet är ÖP2050 kanske en av de viktigaste översiktsplaner vi hittills haft i uppdrag att hantera i vår kommuns långa historia. Det är därför vår förhoppning att det fortsatta arbetet med den kommer att präglas såväl av en ökad omsorg om dialog och eftertanke som av politiskt mod och ansvarstagande när det gäller miljö- och hållbarhetsfrågor.

Det är i sanning inget enkelt uppdrag. Och ett stort ansvar vilar på våra gemensamma axlar.

POLITISK TALESPERSON FÖR KARLSTADPARTIET LIVSKVALITET

1. En grön tråd

Omsorg om naturen bör ges högsta prioritet

”Karlstad ska växa på ett sätt som är ekonomiskt, socialt och miljömässigt hållbart. Alla tre hållbarhetsperspektiven utgör grundläggande delar av de 17 globala målen i Agenda 2030.

De globala mål med störst relevans för översiktsplanens strategiska roll är mål 11 ”Hållbara städer och samhällen”, som tydliggör vikten av hållbar stadsutveckling. Målområdet berör flera hållbarhetsaspekter som bland annat förhållandet mellan hållbar planering av bostäder, offentliga platser så som parker och torg, cirkulär ekonomi samt infrastruktur och transporter som kommer att utgöra ett urval av viktiga strategiska delar i Karlstads utveckling mot år 2050.

Ur ett översiktsplaneperspektiv är också mål 13 ”Bekämpa klimatförändringarna” prioriterat. Utsläppen av växthusgaser utgör ett obestridligt hot mot hela vår civilisation, och behöver akut minska.

Vidtas inga åtgärder riskerar vi att nå en genomsnittlig global uppvärmning som överstiger två grader, vilket skulle få mycket allvarliga konsekvenser för ekosystem, matproduktion, vattentillgång, hälsa och öka risken för naturkatastrofer.”

Detta läser vi i inledningen till ÖP2050. Och ordens allvar fyller oss med en närmast dystopisk känsla. De får oss att inse att vi står inför en tid som kommer att kräva exceptionella uppoffringar av oss. Alla våra gamla planeringsideal måste, precis som varje enskilt beslut vi fattar, sättas under lupp. Tar det vi planerar att genomföra oss i riktning mot en hållbarare värld? För om det inte gör det så måste vi tänka om.

ÖP2050 innehåller tveklöst en hel rad välskrivna ord och lovvärda ambitioner om satsningar på cykling, cykelbanor, klimatarbete, grönstrukturer, ekosystemtjänster, riskhantering mm. Men de vackra orden rimmar inte riktigt med kopplat åtgärdsbehov och aviserad exploatering och ny markanvändning för stadsnära byggnation och förtätning inför målet att bli 130 000 kommuninvånare.

Från Karlstadpartiets sida skulle vi vilja se en tydligare grön tråd i ÖP2050. Där miljöhänsyn i högre grad får bli ett både genomgående och övergripande huvudtema och där omsorg om miljövärden och långsiktigt hållbara lösningar uttryckligen så långt det någonsin är möjligt prioriteras vid konflikt med t ex exploateringsintressen.

Värna strandskyddet

Strandskyddets syften är att långsiktigt trygga förutsättningarna för allmänhetens friluftsliv och att bevara goda livsvillkor på land och i vatten för djur- och växtlivet. Stränderna, vid våra kuster, sjöar och vattendrag, har stor betydelse för både människor, djur och växter. För oss människor är strandmiljöerna en inspirerande källa till naturupplevelser, avkoppling och aktiviteter som bad, fiske och vandring. De flesta människor, oavsett ålder, kön och ursprung, trivs i närheten av vatten och i vattenmiljöer. För djur och växter ger övergången mellan land och vatten, strandzonen, utrymme för en mängd olika miljöer där strandnära växt- och djurarter lever.

Strandzonen fungerar också som sk spridningskorridorer och som tillflyktsort för en mängd arter i ett landskap som i övrigt präglas av rationell produktion. Av landets rödlistade arter är cirka en tredjedel knutna till strand- och vattenmiljöer. För dem är ett fungerande strandskydd livsavgörande.

Det svenska strandskyddet är unikt för Sverige. Och är något vi borde vara stolta över och värna. Det är dock, tyvärr, vår upplevelse att Karlstads kommun har en bitvis annan syn på saken. Att man här primärt ser strandskyddet som ett hinder. Och som något man, i iveren att nå tillväxtmål, till varje pris och med alla medel ska utmana och försöka slingra sig förbi. Inte minst i muminprojektet blev detta förhållningssätt tydligt.

Från Karlstadpartiets sida skulle vi i översiktsplanen vilja se tydligare ambitioner om att värna strandskyddet, inte bara inne i tätorten, utan även ute på landsbygden.

Bygg på kommunala styrdokument

Kommunens styr- och planeringsmodell bygger på att i bred samverkan ta fram djuplodande kunskapsunderlag inom en rad sakområden, som t ex Grönstruktur, Naturvård och Friluftsliv. Och att sedan låta dessa utgöra vägledande kunskapsunderlag i samband med detalj- och översiktsplanering samt andra typer av överväganden. I ÖP2050 hänvisas också vid ett flertal tillfällen just till kommunens befintliga och nyligen antagna grönstrukturplan. Inga av varken nämnda eller andra styrdokument har dock adderats i den förteckning av underlag som tillgängliggjorts för samrådet. Somliga av dem går, om man känner till att de existerar, att hitta via sökningar på nätet. Andra, som den nämnda grönstrukturplanen, finns inte ens att hitta där.

Från Karlstadpartiets sida anser vi att berörda styrdokument av denna valör rimligen som regel alltid bör ingå i redovisade kunskapsunderlag samt refereras tydligt till i samband med samråd kring översikts- som i detaljplaner.

2. Friluftsliv

2.1 Allmänt

Från Karlstadpartiet ser vi positivt på att man i översiktsplanens samrådshandling talar varmt om värdet av att värna tillgången till naturupplevelser i olika former. Allt från iordningställda parkområden, områden med vandringsleder och motionsspår och anläggningar för bad och rekreation, till möjligheten att ge sig ut på strövtåg och äventyr i mer naturliga och ruffa miljöer i anslutning till sin bostad. Tillgången till denna typ av kvaliteter är samtliga av stor vikt för var man väljer att bosätta sig.

När vi studerar hur dessa vackra ord och intentioner omsätts i verklighet tycks tyvärr allt för många av ambitionerna som bortblåsta. Dels tycks man, vilket vi tidigare kommenterat, ha prioriterat tillväxt före miljöhänsyn. Dels tycks man ha blandat äpplen med päron. Till exempel blandas en sedan decennier etablerad, multifunktionell, tillgängliggjord och vattennära friluftspark som Skutberget samman med mer skogsbase-erade och enklare ströv- och friluftsområden som I2-skogen och Tyrskogen. Dels tycks man generellt ha för dålig insikt om hur naturområdena idag används av kommuninvånarna, vilket leder till onödiga målkonflikter, t ex i I2-skogen. Och slutligen tenderar man att i samband med exploatering tränga tillkommande bebyggelse och vägar allt för nära in på befintliga friluftsmiljöer, som t ex vid Skutberget och Jakobsbergsskogen.

Ur kommunens Naturvårds- och friluftspan 2014–2020 läser vi bland annat:

Att ett område bedöms ha höga värden för friluftslivet har sin utgångspunkt dels i de naturgivna och skapade förutsättningarna för friluftsliv, dels i hur tillgängligt och välbesökt området är av människor. Faktorer som är av särskild betydelse vid bedömning av ett områdes värde för friluftslivet är:

- områdets kvalitet, det vill säga natur- och kulturgivna värden, men också frånvaro av buller, närliggande exploateringar med mera
- framkomlighet, det vill säga möjligheter att använda området beroende på natur och topografi
- vilka typer av friluftaktiviteter som kan utövas i området, vilket i hög grad beror på områdets specifika kvaliteter men också på vilka åtgärder som gjorts och vilka anordningar för friluftslivet som finns i området
- avstånd från bostaden
- möjligheter att nå området via gång- och cykelvägar med mera
- samband mellan olika friluftsområden och stråk från bostadsområden

Sett till dessa formuleringar råder det knappast några tvivel om att Skutberget rimligen bör rankas som kommunens i särklass mest värdefulla friluftsområde.

2.2 I2-skogen och TYR-skogen

I2-skogen har sedan avvecklingen av Värmlands regemente öppnats upp som en fantastisk centrumnära arena för naturupplevelser och rekreation. Här har utvecklats ett brett nät av motionsleder av varierande karaktär. I närtid bland annat för mountainbikeåkare, ett område där det råder stor efterfrågan. Området är stort och här finns spännande utrymme också för exploatering med mer naturnära bebyggelse.

De områden som föreslagits för exploatering tycks dock mer placerade utifrån en ”nagg-i-kanten”-filosofi än utifrån en noggrann analys av områdets naturgivna förutsättningar. De tycks dessutom i allt för hög grad kollidera med de spår och leder som anlagts och som används flitigt bl a av medlemmar i OK TYR.

Här skulle vi från Karlstadpartiet gärna se att den långsiktiga planeringen av områdets användning gjordes med större varsamhet och omsorg om de värden området besitter och i närmare dialog med föreningar som är verksamma på området.

Från många av dessa föreningar finns goda underlag på vilka områden som används mest frekvent, till exempel från tjänsten Strava. Denna typ av underlag bör rimligen framledes med fördel kunna nyttjas som värdefulla kunskapsunderlag i planeringen.

Det i grönstrukturplanen utpekade målet om 300 meters avstånd till närmaste park/grönområde kommer inte att nås om luckorna mellan befintliga bebyggda områden runt I2-skogen, i enlighet med ÖP2050, sluts. Då skulle man även tappa de ”gröna fingrar” som idag sträcker sig in i befintlig bebyggelse, bl a på Hultsberg. Sådana gröna korridorer erbjuder värdefulla ekosystemtjänster, bevarar oförseglad mark i stadsrummet och ger kylande luft möjlighet att söka sig in i staden, vilket är i enlighet med stadsbyggnadsmål nr 10, grönstrukturplanen och ”gröna samband” mellan grönstrukturer. Detta gäller även för översiktsplanens aviserade exploatering av TYR-skogen, som också den är ett välanvänt stadsnära naturområde. TYR-skogen är dessutom utpekad som ett inom Karlstad tätort viktigt område med större kapacitet för flödesreglering. En för exploaterande förtätning rimmar inte med kommunens uttalade inriktning rörande mångfunktionella och kvalitativa grönområden.

Vi skulle också vilja ta bort markeringen ”besöksnäring” på Bryngfjordsbacken. Backen används i dag i allt flitigare omfattning av olika träningsgrupper, föreningar och individer som en dedikerad arena för backlöpning året runt, och är ett uppskattat inslag i friluftsområdet. Anläggningen borde ges markeringen ”utvecklingsområde friluftsliv och utomhusaktiviteter”. Eventuell utveckling av kommersiella utomhusaktiviteter välkomnas som en komplettering, men får inte innebära att allmänhetens möjligheter att nyttja anläggningen för kostnadsfri träning begränsas.

När det gäller I2-skogen skulle vi dessutom vilja se att man inför framtida utveckling av området inventerar och värnar de få kulturhistoriska miljöer som finns på området, som t ex de kvarvarande uthusbyggnaderna och gårdsmiljön tillhörande det forna godset Trangårdstorp och skyttepaviljongen vid I2:s gamla skjutfält.

2.3 Skutberget – Sveriges bästa motionsspårsanläggning

En historisk tillbakablick

Skutberget började, via den sällsynt framsynte unge visionären och friluftsvännen Anders Forsell, utvecklas redan i slutet på 1930-talet. Forssell insåg redan då friluftslivets värde för oss människor och hans vision var att skapa ett högkvalitativt stadsnära motions- och rekreationsområde som kunde fungera som sommarställe för alla som inte har tillgång till en egen sommarstuga eller möjlighet att resa utomsocknes på semester.

Inledningsvis skrattade de styrande i Karlstad närmast hänfullt åt den unge Forsells i deras tycke tokiga idéer. Det var först på 1950-talet som staden själv till fullo kom att inse vad han talade om. I en studie kring stadens framtida utveckling från 1950-talet, inte alls olik den översiktsplan vi nu sitter och kommenterar, blickar man mot framtiden och spår att Karlstad kommer växa och ta allt mer naturmark i anspråk. Där arbetslivet förändras och människornas fritid, och behov av tillgång till stadsnära, kvalitativa och Vänernära friluftsvistelser, ökar.

Man såg därför behovet av att redan då reservera mark för att anlägga ett sådant område. Efter att ha inventerat potentiellt lämpliga miljöer kom valet till slut att stå mellan två platser med sällsynt vackra, naturgivna förutsättningar – Skutberget i väster och Heden i öster. Det slutliga valet föll på Skutberget, den plats där Anders Forsell redan ”krattat manegen” med sitt arbete. Detta blev startskottet för en stor kommunal satsning på friluftsliv och folkhälsa, och på att bli Värmlands friskaste kommun.

Redan under 1940-talet hade Anders Forsell med hjälp av goda krafter påbörjat arbetet med att tillgängliggöra den tidigare tämligen svårtillgängliga och skogsklädda klippudden. Mängder av sly hade röjts. Stränder hade rensats från sten. Fyllts på med sand. Och parkeringar hade anlagts.

Med den kommunala satsningen i ryggen kunde det arbetet nu ta ytterligare fart. 1955 invigdes föreningsgården Skutbergsgården, belägen på uddens högsta punkt, med milsvid utsikt över Vänerskärgården. Och stadens styrande herrar höll tal om hur de hoppades att man i framtiden skulle fortsätta värna och utveckla denna vackra och värdefulla plats till förmån för Karlstadborna hälsa och välmående.

Steg för steg utvecklades udden till en grön friluftspark med planteringar, dammar och grillplatser. Och ett antal natursköna motionsspår som startade på udden och gick vidare ut på Sörmons tallhedan anlades. På ängarna innanför växte en campingplats fram i symbios med friluftsanläggningen.

På det tidiga 1970-talet intensifierades arbetet och satsningarna ytterligare. Ambitiösa friskvårdsplaner med mål att bli Värmlands friskaste kommun blev en viktig bidragande orsak till att motionscentralen byggdes år 1972. Den uppfördes med bidrag från Statliga Naturvårdsverket och har på så vis en koppling till den större folkrörelse som gjorde friluftslivet tillgängligt för en större allmänhet under den mest intensiva upp-

byggnaden av välfärdssamhället under 1960-70-tal, då även de första riksintressena för friluftsliv pekades ut. Karlstads satsningar rönt vid denna tid nationellt intresse. Och kommunrepresentanter från hela Sverige vallfärdade till Karlstad och Skutberget för att se och lära. Och de imponerades särskilt av den välbyggda, supermoderna och sällsynt vackert belägna motionscentralen. Här inrymdes gym, motionshall, utomhuspool samt omklädningsrum och möjlighet till dusch och bastu dimensionerade för att kunna ta emot större grupper besökare i samband med tävlingar och event.

Några decennier senare, i slutet av 1990-talet, kunde emellertid de första tecknen på bristande underhåll skönjas. Kommunledningens intresse för anläggningen tycktes falna. Och de första planerna på att omvandla delar av friluftsparken till en kommersiell besöksanläggning började smidas. Åren 2007–2016 provade man att låta det privata campingföretaget First Camp, som nyligen tecknat ett 60-årigt arrende på drift av Skutbergets campingplats, driva utvecklingen av friluftsanläggningen och motionscentralen. Den förväntade utvecklingen uteblev dock. Och kommunen var inte intresserad av att stöta till investeringsmedel. Följden blev att den en gång så påkostade och moderna anläggningen fortsatte att förfalla.

2017 kom nästa drag från kommunledningen. Närmare hälften av friluftsparken på udden skulle omvandlas till en inhägnad och avgiftsbelagd kommersiell muminpark. Idén skulle dock komma att tas emot sällsynt illa av Karlstadborna. Och en infekterad strid som skulle komma att pågå i flera år inleddes. Å ena sidan de styrande politikerna med sin muminparksidé och sina tankar om att Skutberget ska användas för kommersiella besöksnäringens ändamål. Å andra sidan en majoritet av Karlstadborna, som vill se Skutberget få förbli den oas för friluftsliv, rekreation och motion som det historiskt varit.

Mitt i striden slår pandemin till. Och vi inser på nytt värdet av att ha tillgång till stora och kvalitativa stadsnära friluftsområden. Karlstadborna vallfärdar till Skutberget.

Samtidigt exploderar intresset för naturturism. Efterfrågan på aktiva upplevelser i natursköna miljöer växer så det knakar. Med sitt Vänernära, natursköna och lättillgängliga läge, nära centrumkärnan, och med tillgång till ett brett utbud av motionsspår för såväl vandring, löpning som cykling, passar Skutberget som hand i handske.

Som grädde på moset utnämner två unga orienterare, efter att ha rest landet runt och testat motionsspår, år 2017 Skutberget till Sveriges bästa motionsspårsanläggning. Och hyllar inte bara de vackra spåren utan också det fantastiska läget och den vackert belägna motionscentralen.

Decennier av bristande underhåll och utveckling till trots, och trots att den genom omfattande exploateringar med handelsområden och trafikapparater idag på ett olyckligt sätt skurits av från stadskärnan, behåller Skutbergets friluftsanläggning, byggd på Anders Forsells banbrytande visioner från 1930-talet, sin attraktionskraft än idag, år 2021. Och kanske är de idéer och värden den byggts kring i själva verket idag mer moderna och framsynta än någonsin tidigare.

Framtida utveckling

I ett växande Karlstad med flera medborgare och för att ta höjd för en framtid där naturturismens värde spås öka ökar också vikten av att redan i dag i högre grad skydda värdefull natur från exploatering. För att möta behoven från ett växande Karlstad behövs fler och större friluftsområden med den unika kvalitet som Skutberget har. Inte färre och mindre. Och de behöver integreras på ett omsorgsfullt sätt så att de, i enlighet med kommunens Naturvårds- och friluftsplan, på ett säkert och naturskönt sätt kan nås såväl från centrumkärnan som från annan näraliggande bebyggelse.

I det liggande förslaget till översiktsplan är området som tidigare var aktuellt för anläggande av en muminpark fortsatt markerat som ”besöksnäring”. Och i det underliggande PM:et för Friluftsliv ligger planerna på Muminparken fortsatt kvar.

Från Karlstadpartiet anser vi att markeringen ”besöksnäring” bör plockas bort. Och att Skutberget som helhet istället bör markeras som ”utvecklingsområde för friluftsliv”.

I ett växande Karlstad behöver en anläggning som Skutberget både värnas och ges möjligheter att utvecklas, såväl innehållsmässigt som storleksmässigt. Dels som en uppskattad naturskön oas för bad, rekreation och motion. Dels som en attraktiv plats att besöka för turister och andra tillfälliga besökare.

Platsens värde som friluftsområde för Karlstadborna, baserat på de värderingsgrunder som återfinns i kommunens Naturvårds- och friluftsplan, och som ovan refererats till, måste ges högsta prioritet. Naturmiljöerna och skogsdungarna runt udden och längs spåren och vandringslederna måste värnas från klåfingriga försök till exploatering och kommersialisering.

Campingens utbredning bör i vårt tycke begränsas och dess gestaltning bör i högre grad än idag underordna sig och integreras med naturmiljön på området.

Och om företag inom besöksnäringen – t ex inom naturturismområdet – ges möjlighet att verka på platsen, vilket vi är positiva till, måste det ske med stor omsorg om den bräckliga symbios mellan verksamheter som råder på området. Och aktörernas verksamhet får inte innebära att naturen skadas eller att området upplevs som privatiserat.

Man bör också, även det i enlighet med kommunens egna värderingskriterier, undvika exploatering som tränger sig allt för nära in på den befintliga anläggningen. Här kan vi från Karlstadpartiets sida t ex tycka att flera av de byggnationer av villor som de senaste åren gjorts i anslutning till områdets löpspår utgör just exempel på sådana allt för närstående exploateringar.

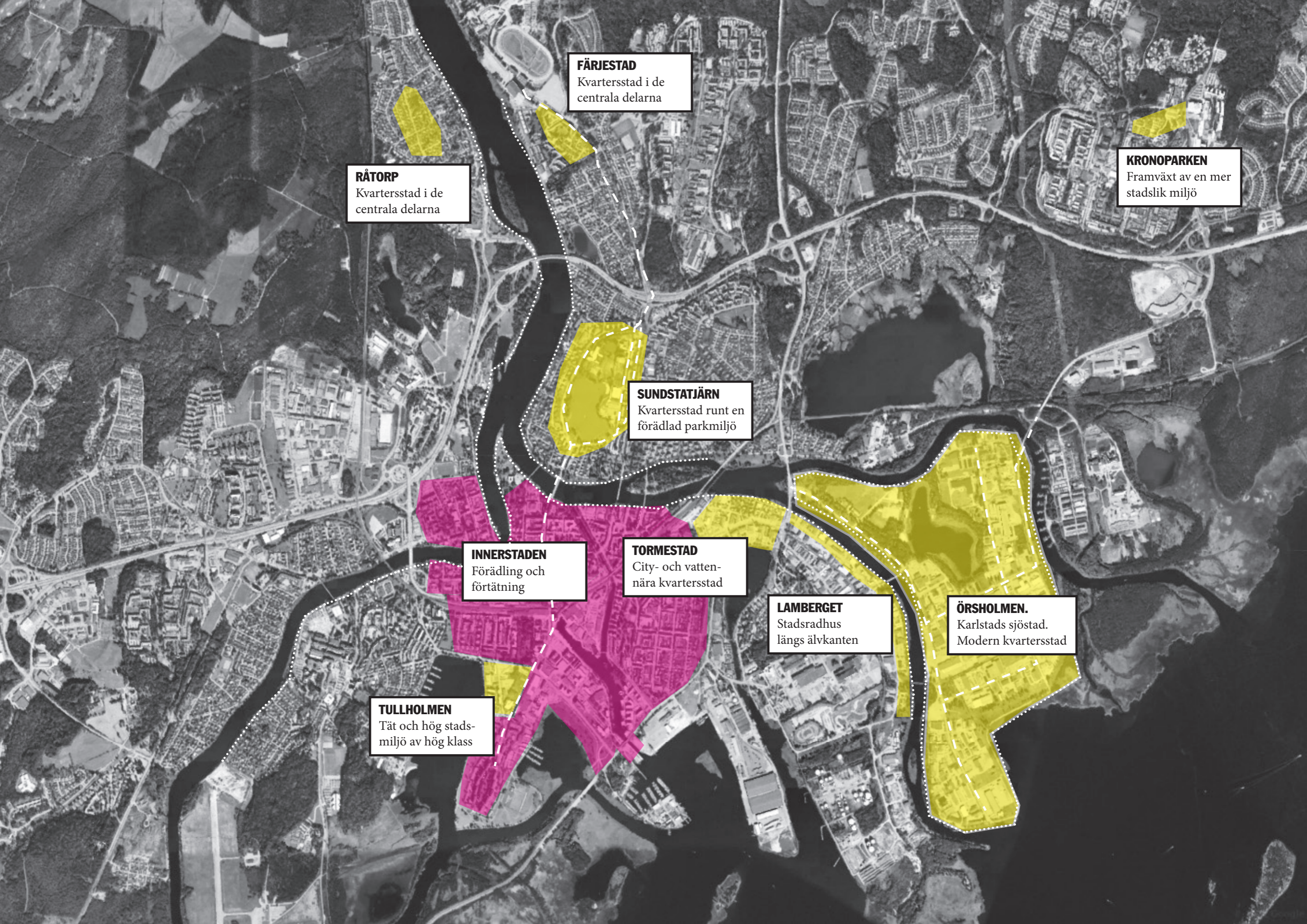
Detsamma gäller den påverkan som trafikapparaters dragning har på områdets upplevelsevärden. Här har t ex breddningen av E18 på ett olyckligt vis blottlagt delar om Skutbergsområdets motionsspår ut mot trafiken, vilket på ett mycket negativt sätt kommit att skada och förta upplevelsen av att befinna sig i naturen.

Friluftsvärderna måste i framtiden ges högre prioritet i den långsiktiga planeringen.

För att Skutberget framledes ska kunna fortsätta utvecklas och bibehålla sin attraktivitet behöver dessutom färdvägarna dit ses över. Och de måste integreras med stadens ambitioner om ökad cykling. Det måste vara både enkelt, säkert och naturskönt för både vuxna som barn att såväl sommar som vinter kunna ta sig till och från området såväl från stadskärnan som från intilliggande bostadsområden. Till fots, på skidor, på cykel eller via kollektivtrafik.

Här har de senaste decenniernas etablering av externa handelsområden kraftigt beskurit och försämrat de möjligheter som tidigare fanns, såväl vad gäller cykelvägen som det forna ”blå spåret” där man såväl till fots som på vintertid på skidor kunde ta sig från stadskärnan genom de natursköna och kuperade skogsområdena på Månsberget och Bergviksområdet ut till Skutberget.

Från Karlstadpartiet skulle vi därför gärna se att man i översiktsplanen tog höjd för att återskapa trygga färdvägar till Skutberget, där man slipper att navigera med andan i halsen genom en tung trafikapparat och ett högexploaterat handelsområde. Här skulle vi som del av detta gärna se att man såg över möjligheterna att skapa en vandringsled, liknande den gamla ”blå spåret” som leder söder om Bergviks köpcenter och vidare genom Katrinebergsområdet in mot centrala Karlstad.

RÅTORP
Kvartersstad i de centrala delarna

FÄRJESTAD
Kvartersstad i de centrala delarna

KRONOPARKEN
Framväxt av en mer stadslik miljö

SUNDSTATJÄRN
Kvartersstad runt en förädlad parkmiljö

INNERSTADEN
Förädling och förtätning

TORMESTAD
City- och vatten- nära kvartersstad

LAMBERGET
Stadsradhus längs älvkanten

ÖRSHOLMEN.
Karlstads sjöstad. Modern kvartersstad

TULLHOLMEN
Tät och hög stadsmiljö av hög klass

3. Karlstads utveckling

3.1 Inledning

När det gäller Karlstad stads utbyggnadsstrategi är vår upplevelse att det finns mycket av goda intentioner i förslaget till översiktsplan, ÖP2050. Och vi instämmer helt t ex i denna väl formulerade text hämtad ur dokumentet:

”Frågor om de rumsliga perspektiven med attraktiva boendemiljöer, stadskärnans attraktion och etableringsbar mark, är viktiga delar inom tillväxtarbetet. Attraktiva boendemiljöer som attraherar till inflyttning även från andra delar av Sverige utgör ett steg för att locka kompetens till regionen. Stadskärnans roll kan inte underskattas eftersom det ofta utgör det första mötet med en stad, och det är där representation, konferenser, stadens besöksnäring och en viktig del av handeln finns.

Mjuka värden, som attraktiva boendemiljöer, god arkitektur, spännande kulturmiljöer och ett levande centrum, är kopplade till upplevelsen av en modern, trygg och attraktiv stad vilket i sin tur har avgörande betydelse för tillväxt. Främjande av dessa mjuka värden är därför en viktig del av ett framgångsrikt utvecklingsarbete.”

Vi gillar särskilt tankarna om satsningar på att öka stadens attraktivitet genom att nyttja parker och kulturmiljöer för att skapa spännande mötesplatser och bidra till en spännande och dynamisk stadsmiljö. Samt genom att förstärka, lyfta fram, tillgängliggöra och nyttja de vattennära stråken och miljöerna. Likaså gillar vi tankarna på att växa genom förtätning och genom att konvertera tidigare industriområden istället för att exploatera fler grönområden och vattennära miljöer.

Mer tveksamma ställer vi oss till tankarna på att bygga längs leder, på impedimentytter eller utifrån externa köpcenter som Välsviken eller Bergvik. Inte minst i anslutning till de senare ser vi begränsade möjligheter att skapa attraktiva och hållbara boendemiljöer.

När det gäller Karlstads innerstad ser vi mycket positivt på senare års förnyelse av stadsmiljön med satsningar som t ex Älvstråket, Sandgrundsparken, Frödingsparken och Gubbholmen. De inspirerar och visar vägen för en fortsatt förtätning med syfte att fortsätta öka stadens attraktivitet.

Målet bör vara att uppnå en hållbarare stad. Tätare, vackrare, grönare. Med väl gestaltade gaturum och en blandning av butiker och verksamheter. Och med tydligt definierade huvud- och bistråk där man naturligt prioriterar att ta sig fram till fots, på cykel, elscooter eller kollektivt.

Allt sedan Karlstad grundades har staden vuxit inifrån och ut. Och på höjden. På det tidiga 1900-talet växte centrumbebyggelsen från den gamla trästadens tvåvåningsskala till stenstadens fyra. Och staden antog en mer stadsmässig gestalt. Under 1950–1990-ta-

let revs stora delar av bebyggelsen från trä och stenstadsepoken. Och ersattes i många fall av en enklare gestaltad bebyggelse. För att öka attraktiviteten i Karlstads innerstad så skulle flera av dessa hus med fördel kunna ersättas av nyare, med högre ställda gestaltungskrav. I samband med detta skulle man också kunna tillåta att ett och annat kvarter i attraktiva lägen fick växa en till två våningar på höjden. Över tid skulle Karlstads innerstad i våra ögon kunna tjäna stort på en sådan utveckling när det gäller attraktivitet och stadsmässighet. Men det måste göras med stor omsorg. Och med krav på publika bottenvåningar för att erhålla en levande stadsmiljö.

När det gäller synen på hur Karlstad innerstad på bästa sätt borde växa för att bidra till målen om en ökad attraktivitet skiljer sig vår syn på saken i ett antal avseenden markant från den som framställts i förslaget till översiktsplan 2050. Den riktigt stora skillnaden utgörs av vårt förslag att omvandla Örsholmen från industriområde till levande blandstad. Ett förslag som vi tror bidrar avsevärt bättre till stadens attraktivitet är det i ÖP2050 framförda förslaget att omvandla Växnäs industriområde.

Vi vill också se stadskärnan växa norrut över Sundstabron, och låta delar av Sundsta och Norrstrand successivt anta en mer innerstadslig karaktär. Ett förslag som vi tror har bättre förutsättningar att utveckla stadsliv och därigenom bidra till en levande och attraktiv innerstad än de i ÖP2050 framförda förslagen om stadsutveckling t ex på Jakobsberg och Eriksberg.

En närmare beskrivning av förslagen följer nedan.

3.2 Karlstad Sjöstad. Sveriges vackraste sjöstad

Omvandling av tidigare industriområden som kommit att hamna i vägen för en växande stad har varit ett sätt att växa för Karlstads innerstad allt sedan staden grundades 1584. Och det är det fortsatt i våra dagar. Ovan nämnda omvandling av bland annat inre hamn och charkfabrikens område är moderna exempel. I kommunens förslag har man föreslagit en framtida omvandling av Växnäs industriområde till innerstad. I vårt har vi istället föreslagit en omvandling av Örsholmens industriområde. Att man en gång i tiden fann det för lämpligt att förvandla den forna jordbruksmarken till industriområde kan vara begripligt. Vid denna tid låg det långt från stadskärnan. Idag är situationen en annan. Nu knackar staden på dörren. Och marken har en helt annan potential.

Örsholmen erbjuder fantastiskt vackra naturgivna förutsättningar för stadsutveckling. Omgiven på bägge sidor av var sin älvgren som kantas av vackra skogsdungar. Och med en kustlinje i söder med vidunderlig utsikt över Vänerskärgården. Och med bara några minuters cykeltur in till centrumkärnan. Dessutom med grönytorna runt den nyligen renoverade kulturmiljön Örsholmens gård och den lilla Örsholmstjärn i nordväst, samt naturskyddsområdet runt Kaplansholmen i sydost.

Området är idag tämligen glest utnyttjat. Och är, trots att en del nybyggnation skett i närtid, mestadels präglad av äldre, enklare industribyggnader. Potentialen för att skapa

en attraktiv stadsmiljö här ute är enorm. Och sammantaget ryms här en yta motsvarande fem gånger Tingvallastadens storlek. Här skulle vi kunna skapa en modern och hållbar sjöstad som saknar motstycke i Sverige. En sjöstad som på allvar skulle flytta Karlstad närmare Vänern. Och sannolikt locka intressenter från hela Sverige att flytta hit.

För vad sägs om att bo på gatuadresser som Stormgatan, Lägatan och Bidevindsgatan? Med möjligheter till bad, paddling, fiske och skridskoåkning i Sveriges största sjö och Klarälven alldeles runt knuten?

3.3 Lambergets industriområde – radhusvillor i älvkanten

Som en komplettering av förslaget till omvandling av Örsholmens industriområde förslår vi även en omvandling av den del av Lambergets industriområde som vetter mot den östra älvgrenen. Här ser vi fantastiska möjligheter att bygga en lång rad stadsmässiga radhus i två till tre plan i en härlig naturmiljö, alldeles i älvkanten och med såväl Vänerskärgården som stadskärnan inom nära räckhåll.

3.4 Låt Sundsta och Norrstrand bli en del av innerstaden

När antalet invånare växer måste också staden växa. Lägre exploaterade delar måste tillåtas att växa på höjden och bli mer påkostade och stadslika. Och precis så har våra städer också vuxit genom historien. Karlstad är inget undantag. I vårt förslag vill vi se att delar av Sundsta och Norrstrand successivt tillåts att växa på höjden och anta en mer innerstadslig karaktär. Som incitament till en sådan stadsomvandling vill vi skapa en modern stadspark av området runt Sundstatjärn. Och låta den omfamna såväl gymnasiet i väster som kyrkan i norr.

Här vill vi skapa en minivariant av New Yorks Central Park. Med joggingspår, ett utegym, tennis- och padelbanor och vackra planteringar och sittgrupper. Och vi vill omvandla kvarteren längs Sundstavägen, Drottning Kristinas väg och Rudsvägen till modern kvartersstad i 6-8 våningar med inslag av publika bottenvåningar och med lägenheter som blickar ut mot parken. Och samtidigt omvandla gatorna till allékantade stadsgator.

3.5 Tormestad. Livskvalitet mellan älven och Vänern

Tormestad är exempel på ett både stadsnära och naturskönt område som på sikt har stor potential att kunna utvecklas till en del av innerstaden. I norr gränsar det mot den norra älvgrenen och i söder mot Lambergstjärn, och erbjuder god möjligheter att skapa en attraktiv och modern stadsdel. I utvecklingen av området är det viktigt att beakta äldre industribebyggelse med kulturhistoriska kvaliteter samt området med båtbryggor och båtskjul som på ett positivt sätt kan bidra till att ge karaktär åt området om de bevaras.

Örsholmen. Utritade kvarter av samma storlek som de i sockerslottskvarteret i Klara. Plats för en yta motsvarande fem gånger Tingvallastaden.

3.6 Tullholmen. Stadsmiljö i yppersta cityläge

Tullholmen är ett av de områden i Karlstad som kanske har den allra största potentialen sett till sin belägenhet. Mitt i Karlstads nyaste stadsdel, ett stenkast från city och med Mariebergsviken, Mariebergsskogen och Stadsparken alldeles runt knuten erbjuder det fantastiska möjligheter till en stadsutveckling som skulle kunna bidra till att utveckla Karlstads attraktivitet. Här ser vi framför oss en modern kvartersstad med korta kvarter och med hus som får växa ganska rejält på höjden. Och där stor omsorg ägnas åt den arkitektoniska gestaltningen och detaljomsorgen såväl vad gäller fasadernas utformning som gaturum och stråk.

3.7 Stadsutveckling i utkanten

Också i mer perifera områden ser vi på sikt förutsättningar för framväxt av mer stadslika miljöer. Dels längs älvstråken norrut, i de inre delarna av Råtorp samt i de inre delarna av Färjestad. Men också på Rud och Våxnäs.

Vi skulle också gärna se en framväxt av mer stadslik bebyggelse som knöt ihop det urbana området runt Karlstads Universitet med Kronoparkens gamla centrum. Det senare en miljö som idag framstår som allt annat än attraktiv.

Sundstatjärn by night

Modern, tät, hög och stadsmässig bebyggelse inbäddad i grönska i Sankt Eriksområdet i Stockholm

4. Landsbygdens utveckling

4.1 Att bygga på den lokala identiteten och särarten

Precis som man i ÖP2050 för fram finns stor potential till tillväxt också på landsbygden. Och redan idag går en tydligt urskiljbar flyttvåg ut från staden, mot det mer lantliga och naturnära. Vi tror att det är rimligt att anta att den rörelsen kommer att förstärkas än mer i framtiden.

Många av kransorterna har fått sina historiska bystrukturer och sammanhang mer eller mindre sönderslagna av en samhällsplanering som visat liten om ens någon omsorg om ortens historiska identitet. För att återskapa dessa orters livskraft och attraktivitet krävs, tror vi, ett förnyelsearbete som utgår från grundliga ortsanalyser. Där gamla strukturer, kvaliteter och samband i mån av möjlighet återskapas. Och där nya tillförs.

På flera orter finns gamla bruksmiljöer i fina lägen, t ex i Molkom och Deje, som precis som inne i Karlstad skulle kunna omvandlas till attraktiva bostadsområden.

Och precis som inne i Karlstad är värnandet och tillgängliggörandet av närbelägna grönområden, friluftsområden och vattennära miljöer av största vikt. Och av vad som återstår av kulturmiljöer likaså. Den lokala identiteten och historien är lika viktig att bevara ute på landsbygden som inne i länets huvudort Karlstad, och kan, om man värnar och nyttjar den klokt, på ett mycket positivt sätt bidra till att stärka ortens attraktivitet.

Tillgången till naturens stillhet och till vattennära naturmiljöer är sannolikt ett viktigt argument för att flytta från staden till landet. Och värnandet av strandskyddet är därför sannolikt minst lika viktigt på landsbygden som inne i Karlstad. Att tillgängliggöra denna typ av miljöer för rekreation och friluftsliv tror vi är ett klokare sätt att utveckla ortens attraktivitet än att låta exploatera den för bostadsbebyggelse till gagn för ett fåtal.

Och kommunala satsningar på vackra parker, planteringar, spännande lekplatser och utegym kan och bör precis som inne i centrala Karlstad på ett positivt sätt bidra till att fungera som en katalysator för en sådan utveckling och tillväxt.

Tillgången till en väl utbyggd och fungerande kollektivtrafik är också en avgörande faktor för möjligheterna till ett liv på landsorten. Och vi ser med stor glädje på hur tågtrafiken utökats med fler tågstopp ute på landsbygden. En utveckling vi från Karlstadpartiet hoppas få se mer av i framtiden.

